

PHAROS
HINT NEDERLAND
CHOOCHEM

Staatsecretaris S. Dekker
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Rijnstraat 50
2515 XP Den Haag

Purmerend, 30 januari 2014

Geachte staatsecretaris Dekker,

De Koepel Hoogbegaafdheid is positief over uw voornemen een cultuuromslag te bewerkstelligen in het onderwijs. Naar aanleiding van uw kamerbrief van 1 september 2013 '*Ruim baan voor toptalent in het funderend onderwijs*' en het interview bij Pauw en Witteman op 15 november 2013 willen wij graag in een persoonlijk gesprek met u van gedachten wisselen.

De Koepel Hoogbegaafdheid is een samenwerkingsverband van drie ouderverenigingen die opkomen voor de belangen van hoogbegaafden in Nederland. Deze verenigingen zijn Pharos, HINT Nederland en Choochem. De Koepel richt zich alleen op beleidsmatig terrein en fungeert waar nodig als gezamenlijk aanspreekpunt voor overheidsorganisaties. Vanuit die functie willen wij graag onze inbreng leveren op dit dossier en onze kennis, ervaring en visie met u delen.

U richt zich met uw beleid op de (in potentie) 20% best presterende leerlingen. Het is belangrijk om daarbij rekening te houden met de verschillen in aanpak die nodig zijn om de verschillende doelgroepen binnen deze populatie te stimuleren. Er is een groot verschil in (leer)behoefte tussen hoogintelligente c.q. meerbegaafde leerlingen en de hoogbegaafde leerlingen waar wij graag uw aandacht voor vragen.

Uit cijfers van de Onderwijsraad (2008) blijkt dat slechts 64% van de hoogbegaafde leerlingen (ca. de top 3% van de leerlingen) een VWO advies krijgt en dat 30 tot 60% van hen in de basisschool aan het onderpresteren is. Dat zijn schokkende cijfers. En van die 64% die op het VWO terecht komt bereikt minder dan de helft uiteindelijk de universiteit.

In uw Kamerbrief van 1 september 2013 noemt u drie barrières waardoor onze toptalenten achterblijven:

- Leerlingen voelen zich onvoldoende uitgedaagd
- Leerlingen vinden dat presteren niet genoeg wordt beloond
- Docenten en schoolleiders voelen zich onvoldoende toegerust

Wij willen daar graag nog een vierde barrière aan toevoegen:

- De doelstellingen/criteria in het schoolsysteem zijn ontoereikend

Omdat hoogbegaafde leerlingen de door de overheid gestelde doelen voor dat jaar vaak al voor het begin van het jaar gehaald hebben, is er voor leerkrachten weinig druk om deze leerlingen aan het werk te zetten, de kerndoelen worden immers gehaald. Dat deze leerlingen daardoor niet de vaardigheden ontwikkelen die ze in een later stadium wel

STICHTING
KOEPEL
HOOGBEGAAFDHEID

www.koepelhb.nl
info@koepelhb.nl

Postbus 32015
2303 DA Leiden

KvK 09201310

IBAN NL14INGB0004879062
BIC/SWIFT INGBNL2A

nodig hebben (leren plannen, leren leren, leren doorzetten, leren hun grenzen te verleggen) wordt vaak onvoldoende onderkend, maar is wel één van de belangrijkste redenen dat ze in het voortgezet en/of hoger onderwijs alsnog uitvallen.

Het is voor alle leerlingen belangrijk dat zij tijdens hun schoolcarrière worden aangesproken op de zogenaamde “zône van naaste ontwikkeling” van Vygotski om überhaupt tot leren te komen. Voor leerkrachten is het vaak moeilijk om dit waar te maken voor de hoogbegaafde leerlingen door enerzijds een gebrek aan kennis ten aanzien van hoogbegaafdheid en anderzijds het vaak ontbreken van (structureel) beleid binnen de school. De hoogbegaafde leerlingen dienen anders benaderd te worden omdat ze op een andere manier leren dan hun klasgenoten (top-down in plaats van bottom-up, sneller en met grotere denksprongen, meer gericht op het proces dan op het product,..). Wellicht kan het Ministerie van Onderwijs andere criteria initiëren die er voor zorgen dat ook de hoogbegaafde leerlingen gaan leren en zich ontwikkelen.

Onderzoek toont aan dat 30% van de mensen met een IQ van > 130 uitvalt op school en werk. En 60% van de mensen met een IQ > 140 valt uit op school en werk. Slechts 16% van de hoogbegaafden haalt een universitair diploma. (Lezing Kieboom, CBO 2013).

Uw idee om honoursprogramma's ook in voortgezet en basisonderwijs in te voeren lijkt ons in dit kader uitstekend. Wij willen daarbij wel graag adviseren om dat niet pas in de bovenbouw te doen, maar al vanaf de onderbouw, om te voorkomen dat u een grote groep hoogbegaafde leerlingen al voortijdig kwijt bent. Terwijl het juist de groep hoogbegaafde leerlingen is waar de échte toptalenten zitten, degenen die met hun creatieve denkkracht originele oplossingen kunnen bedenken voor hardnekkige problemen. Maar dan moet er wel voor gezorgd worden dat ook voor hen artikel 8 uit de wet op het primair onderwijs geldt: *'Het onderwijs wordt zodanig ingericht dat de leerlingen een ononderbroken ontwikkelingsproces kunnen doorlopen. Het wordt afgestemd op de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen.'* Op dit moment is de praktijk op de meeste scholen dat er geen voortgang is in de ontwikkeling van deze leerlingen omdat ze voortdurend worden aangesproken op een al (lang) voorbij ontwikkelingsniveau.

Hierbij is het heel belangrijk dat er geen extra werk wordt gegeven, maar vooral ánder werk, vervangend werk, werk dat een beroep doet op de speciale leerbehoeften van hoogbegaafde leerlingen en dat er voor zorgt dat zij hun talenten ten volle kunnen ontwikkelen en daarbij ook de eerder genoemde vaardigheden ontwikkelen die andere leerlingen vaak als vanzelf meekrijgen op school.

Scholing van leerkrachten op dit thema is dus heel belangrijk, zoals u zelf ook al aangeeft. Op dit moment is het onderwerp hoogbegaafdheid nog geen standaardonderdeel van het curriculum van PABO's en lerarenopleidingen. Veel scholen laten daarom hun leerkrachten en docenten bijscholen door diverse organisaties, terwijl de kwaliteit van deze opleidingen niet altijd geborgd is. De Koepel Hoogbegaafdheid is bezig, in samenwerking met andere organisaties, om kwaliteitscriteria op te stellen waaraan deze opleidingen zouden moeten voldoen. Wellicht kunnen we hierin ook samenwerken met het Ministerie van Onderwijs.

De Koepel Hoogbegaafdheid praat graag met u verder over wat nodig is om hoogbegaafde leerlingen (die ook onderdeel zijn van de 20% in potentie best presterende leerlingen) op school tot hun recht te laten komen, te motiveren en de uitval te beperken. Dat is zowel in het belang van deze kinderen als van de maatschappij.

Met vriendelijke groet,

Jan Dijkstra,
voorzitter Koepel Hoogbegaafdheid